

DEN EUROPÆISKE TILSYNSFØRENDE FOR DATABESKYTTELSE

Resumé af udtalelse fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) om otte forhandlingsmandater med henblik på indgåelse af internationale aftaler, der giver mulighed for udveksling af oplysninger mellem Europol og tredjelande

(Udtalelsen findes i sin helhed på engelsk, fransk og tysk på den tilsynsførendes websted www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. INDLEDNING OG BAGGRUND

Europolforordningen⁽¹⁾ indeholder specifikke bestemmelser om Europols videregivelse af oplysninger uden for EU. I forordningens artikel 25, stk. 1, opregnes en række retlige grunde, på grundlag af hvilke Europol lovligt kan videregive oplysninger til myndigheder i tredjelande. En mulighed vil være en afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet truffet af Kommissionen i overensstemmelse med artikel 36 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680⁽²⁾, hvorefter det tredjeland, hvortil Europol videregiver oplysninger, har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. Da der ikke foreligger en sådan afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet på nuværende tidspunkt, vil den anden mulighed for, at Europol regelmæssigt kan videregive oplysninger til et tredjeland, være at anvende en passende ramme på grundlag af indgåelsen af en bindende international aftale mellem EU og det modtagende tredjeland.

Den 20. december 2017 vedtog Kommissionen otte henstillinger⁽³⁾ med henblik på Rådets afgørelser om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om internationale aftaler mellem Den Europæiske Union (EU) og otte tredjelande i Mellemøsten og Nordafrika (MENA), dvs. Algeriet, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Marokko, Tunesien og Tyrkiet. Sådanne internationale aftaler vil tilvejebringe det nødvendige retsgrundlag for udveksling af personoplysninger mellem Europol og de kompetente myndigheder i disse tredjelande for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme.

Kommissionen mener, at der er behov for et tættere samarbejde mellem Europol og disse otte lande i lyset af EU's politiske strategi, der fremgår af den europæiske dagsorden om sikkerhed⁽⁴⁾, Rådets konklusioner⁽⁵⁾ og den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik⁽⁶⁾ samt de operationelle behov hos de retshåndhævende myndigheder i hele EU og Europols operative behov. Disse otte tredjelande blev også identificeret i den ellefte statusrapport om indførelsen af en effektiv og ægte sikkerhedsunion⁽⁷⁾. Der er planlagt samarbejde med MENA-landene som helhed⁽⁸⁾. Den nuværende ustabilitet i regionen, navnlig situationen i Syrien og Irak, vurderes at udgøre en betydelig langsigtet trussel mod EU's sikkerhed. Dette berører både den effektive bekæmpelse af terrorisme og den dertil knyttede organiserede kriminalitet samt migrationsrelaterede udfordringer såsom facilitering af irregulær migration og menneskehandel. Det anses også for at være af afgørende betydning at samarbejde med de lokale retshåndhævende myndigheder for at håndtere disse udfordringer.

Efter proceduren i artikel 218 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) vil Kommissionen være ansvarlig for at forhandle disse internationale aftaler med tredjelande på vegne af EU. Med disse otte henstillinger søger Kommissionen at få bemyndigelse fra Rådet for Den Europæiske Union (Rådet) til at indlede forhandlinger med de otte tredjelande, der er identificeret. Når forhandlingerne er afsluttet, skal Europa-Parlamentet — med henblik på formelt at indgå disse aftaler — godkende teksten til de forhandlede aftaler, mens Rådet skal undertegne aftalerne.

5. KONKLUSION

Den tilsynsførende ser med tilfredshed på den vægt, der lægges på databeskyttelse i bilagene til Kommissionens henstillinger af 20. december 2017, som vil udgøre Kommissionens mandat til på vegne af EU at forhandle de respektive internationale aftaler med hver af de otte MENA-lande, i forbindelse med hvilke der er planlagt samarbejde med Europol.

Nødvendigheden og proportionaliteten af de internationale aftaler, der skal give Europol mulighed for regelmæssigt at videregive oplysninger til de kompetente myndigheder i de pågældende otte tredjelande, skal vurderes fuldt ud for at sikre overholdelse af chartrets artikel 52, stk. 1. For at muliggøre en sådan indgående vurdering i hvert enkelt tilfælde anbefaler den tilsynsførende, at behovene for videregivelse indsnævres og differentieres yderligere på grundlag af den særlige situation i det enkelte tredjeland og de konkrete forhold. Anvendelsesområdet for hver international aftale og formålene med videregivelser til det enkelte tredjeland bør derfor præciseres yderligere i bilagene. Den tilsynsførende anbefaler, at der endvidere gennemføres konsekvensanalyser for bedre at vurdere de risici, som videregivelse af oplysninger til disse tredjelande udgør for den enkeltes ret til beskyttelse af privatlivets fred og databeskyttelse, men også for andre grundlæggende rettigheder og friheder, der er beskyttet i chartret, med henblik på at fastsætte, hvilke nøjagtige garantier der er nødvendige.

Den tilsynsførende bemærker, at i henhold til artikel 25, stk. 1, litra b), i Europolforordningen kunne Europol regelmæssigt videregive oplysninger til et tredjeland gennem indgåelse af en bindende international aftale mellem EU og det modtagende tredjeland, forudsat at en sådan aftale giver tilstrækkelige garantier. Den tilsynsførende mener, at udtrykket »giver tilstrækkelige garantier« som omhandlet i Europolforordningen indebærer, at de internationale aftaler, der indgås med tredjelande, bør:

- sikre fuld overensstemmelse med chartrets artikel 8 i de modtagende tredjelande, navnlig med princippet om formålsbegrænsning, retten til adgang, retten til berigtigelse og kontrol fra en uafhængig myndigheds side, der er specifikt fastsat i chartret
- følge EU-Domstolens udtalelse 1/15 ved at sikre, at beskyttelsesniveauet i forbindelse med disse aftaler i det væsentlige svarer til beskyttelsesniveauet i EU-retten
- sørge for tilsvarende anvendelse af kriterierne i betragtning 71 til direktiv (EU) 2016/680, dvs. videregivelse af personoplysninger er underlagt tavshedspligt, omfattet af specialitetsprincippet og den omstændighed, at personoplysningerne ikke vil blive anvendt til at kræve, idømme eller fuldbyrde dødsstraf eller nogen anden form for grusom og umenneskelig behandling
- afspejle specifikke garantier i Europolforordningen, f.eks. begrænsninger fastsat af leverandørerne af oplysninger, og
- anvende væsentlige garantier i forbindelse med strafferetlig efterforskning og medtage sikkerhedsforanstaltninger, der i hvert enkelt tilfælde imødegår de forudseelige risici, som videregivelser til disse tredjelande kunne udgøre med hensyn til andre grundlæggende rettigheder og friheder.

Foruden disse generelle anbefalinger vedrører den tilsynsførendes henstillinger og bemærkninger i denne udtalelse følgende specifikke aspekter af de fremtidige internationale aftaler, der skal forhandles med MENA-lande inden for rammerne af forhandlingsmandaterne:

- princippet om formålsbegrænsning og princippet om præcisering af formål vedrørende oplysninger, der videregives af Europol
- yderligere videregivelse foretaget af kompetente myndigheder i de pågældende tredjelande
- begrænsninger for behandlingen af oplysninger, der videregives af Europol til de kompetente myndigheder i tredjelandene
- uafhængigt tilsyn sikret i tredjelandene
- registreredes rettigheder
- videregivelse af særlige kategorier af oplysninger til de kompetente myndigheder i tredjelandene
- opbevaring af de oplysninger, der videregives af Europol, og
- muligheden for at suspendere og ophæve de internationale aftaler i tilfælde af tilsidesættelser af bestemmelserne deri.

Udfærdiget i Bruxelles, den 14. marts 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse

(¹) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retsåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA (EUT L 135 af 24.5.2016, s. 53), herefter »Europolforordningen«.

- (2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA, (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 89).
- (3) Henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Det Hashemitiske Kongerige Jordan om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de jordanske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 798 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Republikken Tyrkiet om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de tyrkiske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 799 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Den Libanesiske Republik om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de libanesiske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 805 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Staten Israel om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de israelske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 806 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Tunesien om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de tunesiske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 807 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Kongeriget Marokko om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de marokkanske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 808 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Den Arabiske Republik Egypten om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de egyptiske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 809 final; henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Den Demokratiske Folkerepublik Algeriet om udveksling af personoplysninger mellem Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og de algeriske kompetente myndigheder for bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme, COM(2017) 811 final.
- (4) Meddelelse fra Kommissionen af 28. april 2015 til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den europæiske dagsorden om sikkerhed, COM(2015) 185 final.
- (5) Rådets konklusioner af 19. juni 2017 om EU's foranstaltninger udadtil vedrørende terrorbekæmpelse, dokument 10384/17.
- (6) Fælles vision, fælles handling: Et stærkere Europa — En global strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik, findes på: <http://europa.eu/globalstrategy/en>.
- (7) Meddelelse fra Kommissionen af 18. oktober 2017 til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet — Ellevte statusrapport om indførelsen af en effektiv og ægte sikkerhedsunion, COM(2017) 608 final.
- (8) Se aftalememorandum vedrørende alle henstillinger fra Kommissionen med henblik på Rådets afgørelser fremsat den 20. december 2017, undtagen henstillingen vedrørende Israel.
-